

SABOR REPUBLIKE HRVATSKE

Na temelju članka 127. Ustava Republike Hrvatske, Sabor Republike Hrvatske, na sjednici Vijeća udruženog rada, Vijeća općina i Društveno-političkog vijeća 21. ožujka 1991. godine, donosi

ODLUKU

o proglašenju Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske

Proglašava se i stupa na snagu Ustavni zakon o Ustavnom sudu Republike Hrvatske kojeg je donio Sabor Republike Hrvatske na sjednici Vijeća udruženog rada, Vijeća općina i Društveno-političkog vijeća 21. ožujka 1991. godine.

Klasa: 711-01/91-04/01
Urbroj: 6701-91-13
Zagreb, 21 ožujka 1991.

SABOR REPUBLIKE HRVATSKE

Predsjednik Vijeća udruženog rada

Vladimir Šeks, v. r.

Potpredsjednik Sabora

Ivan Matija, v. r.

Predsjednik Vijeća općina

Slavko Degoricija, v. r.

Predsjednik Društveno-političkog vijeća

Ivan Vekić, v. r.

SABOR REPUBLIKE HRVATSKE

USTAVNI ZAKON

o Ustavnom sudu Republike Hrvatske

I. OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Ovim se zakonom ureduju uvjeti za izbor sudaca Ustavnog suda Republike Hrvatske i prestanak njihove dužnosti, uvjeti i rokovi za pokretanje postupka za ocjenu ustavnosti i zakonitosti, postupak i pravno djelovanje njegovih odluka, zaštita ustavnih sloboda i prava čovjeka i građanina i druga pitanja vezana za izvršenje dužnosti i rad Ustavnog suda.

Članak 2.

Djelovanje Ustavnog suda je javno.

Članak 3.

- (1) Suci Ustavnog suda imaju imunitet kao i zastupnici u Saboru Republike Hrvatske.
- (2) Sudac Ustavnog suda ne može biti pozvan na odgovornost za izraženo mišljenje ili glasovanje u Ustavnom sudu.
- (3) Sudac Ustavnog suda ne može biti pritvoren niti se protiv njega može pokrenuti kazneni postupak bez odobrenja Ustavnog suda.
- (4) Sudac Ustavnog suda može biti pritvoren bez odobrenja Ustavnog suda samo ako je zatečen da čini kažnjivo djelo za koje je propisna kazna zatvora u trajanju dužem od pet godina. U takvom slučaju državno tijelo, koje je suca Ustavnog suda pritvorilo, dužnu je o tome odmah obavijestiti Ustavni sud.
- (5) Ustavni sud može odlučiti da sudac protiv kojeg je pokrenut kazneni postupak ne obavlja dužnosti u Ustavnom sudu dok taj postupak traje.

Članak 4.

Prije nego što stupe na dužnost suci daju pred predsjednikom Republike Hrvatske ovu prisegu: "Prisežem svojom čašću da ću se u vršenju dužnosti suca Ustavnog suda Republike Hrvatske pridržavati Ustava i zakona Republike Hrvatske i da ću savjesno obavljati svoju dužnost".

II. UVJETI ZA IZBOR SUDACA I PRESTANAK NJIHOVE DUŽNOSTI

Članak 5.

- (1) Za suca se može izabrati osobu koja je hrvatski državljanin, diplomirani pravnik s najmanje 15 godina radnog iskustva u pravnoj struci i koja se u toj struci istakla znanstvenim ili stručnim radovima ili svojim javnim djelovanjem.
- (2) Suci se biraju osobito iz reda sudaca, državnih odvjetnika, odvjetnika i sveučilišnih profesora pravnih znanosti.

Članak 6.

- (1) Izabrani sudac dužan je stupiti na dužnost u roku kojeg odredi Sabor Republike Hrvatske.
- (2) Ako izabrani sudac bez opravdanih razloga ne stupi na dužnost u roku iz stavka 1. ovoga članka, smatrat će se da nije ni izabran.

Članak 7.

- (1) Mandat suca počinje teći od dana izbora.
- (2) Predsjednik Ustavnog suda dužan je šest mjeseci prije isteka mandata suca Ustavnog suda obavijestiti o tome Sabor Republike Hrvatske.

Članak 8.

(1) Sudac može biti razriješen dužnosti prije isteka vremena na koje je izabran:

- ako to sam zatraži;
- ako bude osuđen na zatvorsku kaznu;
- ako trajno izgubi sposobnost da obavlja svoju dužnost.

(2) Postojanje razloga za razrješenje suca prije isteka mandata utvrđuje Ustavni sud i o tome obavještava Sabor Republike Hrvatske.

Članak 9.

(1) Ako sudac zatraži da bude razriješen dužnosti, a Sabor Republike Hrvatske ne donese odluku o tom zahtjevu u roku od tri mjeseca od dana podnošenja zahtjeva, Ustavni sud će na zahtjev predsjednika ili suca utvrditi da mu je prestao mandat.

(2) Sud koji je izrekao zatvorsku kaznu dužan je bez odgode dostaviti pravomoćnu osudu Ustavnom sudu, koji će o tome odmah obavijestiti Sabor Republike Hrvatske.

(3) Prijedlog da se pokrene postupak radi utvrđivanja trajnog gubitka sposobnosti suca da obavlja svoju dužnost podnosi Ustavnom sudu predsjednik Suda.

(4) Postupak radi utvrđivanja trajnog gubitka sposobnosti predsjednika Ustavnog suda predlažu Sudu tri suca.

(5) Odluku o prijedlog donosi Ustavni sud većinom glasova svih sudaca.

Članak 10.

(1) U tijeku postupka o odredbama iz članka 9. i 10. ovoga zakona sudac može biti udaljen od obavljanja dužnosti.

(2) Odluku o udaljenju donosi, na prijedlog predsjednika Ustavnog suda, Ustavni sud većinom glasova svih sudaca.

(3) Prijedlog za udaljenje predsjednika Ustavnog suda podnose tri suca.

(4) Odluku o prijedlogu za udaljenje predsjednika Ustavnog suda donosi Ustavni sud većinom glasova svih sudaca.

Članak 11.

Ustavni sud bira tajni glasanjem predsjednika Suda na vrijeme od četiri godine većinom glasova svih sudaca.

Članak 12.

Sudac ne smije pripadati nijednoj političkoj stranci.

III. OCJENA SUGLASNOSTI ZAKONA S USTAVOM I SUGLASNOSTI DRUGIH PROPISA S USTAVOM I ZAKONOM

Članak 13.

Zahtjev kojim se pokreće postupak pred Ustavnim sudom mogu podnijeti:

- Sabor Republike Hrvatske;
- trećina zastupnika svakog doma Sabora;
- predsjednik Republike Hrvatske;
- Vlada Republike Hrvatske za ocjenu suglasnost propisa s Ustavom i zakonom;
- Vrhovni sud Republike Hrvatske, ako pitanje ustavnosti i zakonitosti nastane u postupku pred sudovima;
- Pučki pravobranitelj u postupcima iz članka 83. Ustava Republike Hrvatske;
- najviša tijela jedinica lokalne uprave i samouprave u stvarima iz ustrojstva lokalne uprave i samouprave.

Članak 14.

(1) Ako sud u postupku nađe da zakon koji bi trebalo primijeniti nije suglasan s Ustavom, zastat će s postupkom i zatražiti da Vrhovni sud Republike Hrvatske podnese Ustavnom sudu zahtjev za ocjenu ustavnosti zakona.

(2) Ako sud u postupku nađe da drugi propis koji bi trebalo primijeniti nije suglasan s Ustavom, odnosno da nije suglasan zakonu, taj propis neće primijeniti, o čemu će izvijestiti Vrhovni sud Republike Hrvatske.

Članak 15.

(1) Svatko ima pravo predložiti pokretanje postupka za ocjenu ustavnosti zakona i ocjenu ustavnosti i zakonitosti drugih propisa.

(2) Ustavni sud može i sam pokrenuti postupak za ocjenu ustavnosti i zakonitosti.

Članak 16.

Svatko je dužan Ustavnom sudu na njegov zahtjev dati isprave i obavještenja potrebna za vođenje postupka.

Članak 17.

(1) Postupak za ocjenu ustavnosti i zakonitosti smatra se pokrenutim na dan primitka zahtjeva u Ustavnom sudu, odnosno na dan predaje zahtjeva preporučenim putem pošti.

(2) Postupak za ocjenu ustavnosti i zakonitosti u povodu prijedloga smatra se pokrenutim na dan donošenja rješenja o pokretanju postupka.

Članak 18.

Ustavni sud može, do donošenja konačne odluke, privremeno obustaviti izvršenje pojedinačnih akata ili radnji koje se poduzimaju na osnovi zakona ili drugog propisa, čija se ustavnost odnosno zakonitost ocjenjuje, ako bi njihovim izvršenjem mogle nastupiti teško otklonjive posljedice.

Članak 19.

(1) Ustavni sud donosi odluke i rješenja većinom glasova svih sudaca, ako Ustavom ili ovim ustavnim zakonom nije drugačije utvrđeno.

(2) Ustavni sud donosi odluku kada odlučuje o biti stvari, a u ostalim slučajevima donosi rješenje.

(3) Odluka i rješenje Suda moraju biti obrazloženi.

(4) Sudac Ustavnog suda koji izdvoji mišljenje dužan ga je pismeno obrazložiti.

Članak 20.

(1) Odluke i važnija rješenja Ustavnog suda objavljuju se u "Narodnim novinama", službenom glasilu Republike Hrvatske.

(2) Odluka Ustavnog suda, koja se odnosi na ocjenu drugog propisa, objavljuje se i u službenom glasilu u kojem je taj propis bio objavljen, odnosno na isti način na koji je taj propis bio objavljen.

Članak 21.

(1) Ustavni sud će ukinuti zakon ili pojedine njegove odredbe ako utvrdi da su nesuglasni s Ustavom.

(2) Ukinuti zakon odnosno ukinute zakonske odredbe prestaju važiti danom objave odluke Ustavnog suda u "Narodnim novinama" ako Ustavni sud ne odredi drugi rok.

Članak 22.

(1) Ustavni sud će ukinuti ili poništiti drugi propis, ako utvrdi da nije suglasan s Ustavom odnosno sa zakonom.

(2) U odlučivanju da li će se neki propis poništiti ili ukinuti, Ustavni sud će uzeti u obzir sve okolnosti od značenja za zaštitu ustavnosti i zakonitosti, imajući pri tome u vidu osobito težinu povrede Ustava ili zakona i interes pravne sigurnosti.

(3) Ustavni sud poništiti će propis:

- ako se njime vrijeđaju temeljne slobode i prava čovjeka i građanina,
- ako se njime neki pojedinci, skupine ili organizacije neosnovano stavljaju u povoljniji položaj.

Članak 23.

(1) Pravomoćna osuda za kazneno djelo utemeljena na zakonskoj odredbi koja je ukinuta zbog nesuglasnosti s Ustavom ne proizvodi pravne učinke i može se izmijeniti odgovarajućom primjenom odredaba o ponavljanju kaznenog postupka.

(2) Svatko kome je povrijeđeno pravo pravomoćnim pojedinačnim aktom donijetim na osnovi ukinutog zakona ili drugog ukinutog ili poništenog propisa ima pravo tražiti od nadležnog tijela izmjenu tog pojedinačnog akta odgovarajućom primjenom odredaba o ponavljanju postupka.

(3) Prijedlog za izmjenu pojedinačnog akta iz stavka 2. može se podnijeti u roku od šest mjeseci od dana objave odluke Ustavnog suda u službenom glasilu Republike Hrvatske. Taj se prijedlog može podnijeti ako od dostave pojedinačnog akta, kojim je postupak pravomoćno okončan, do podnošenja zahtjeva odnosno prijedloga u povodu kojeg je ukinut zakon ili drugi propis, nije proteklo više od godine dana. Ako je odlukom Ustavnog suda propis poništen, prijedlog se može podnijeti ako od dostave pojedinačnog akta, kojim je postupak pravomoćno okončan, do podnošenja zahtjeva odnosno prijedloga Ustavnom sudu, nije proteklo više od dvije godine.

(4) Izvršenje konačnih odnosno pravomoćnih pojedinačnih akata donijetih na osnovi ukinutog zakona ili ukinutog odnosno poništenog drugog propisa ne može se ni odrediti ni provesti, a ako je izvršenje započeto obustavit će se.

(5) Ako se utvrdi da se izmjenom pojedinačnog akta ne mogu otkloniti posljedice nastale primjenom propisa koji je neustavan odnosno nezakonit, Ustavni sud može odrediti da se te posljedice uklone povratom u prijašnje stanje, naknadom štete ili na drugi način.

(6) Ustavni sud će odluku iz prethodnog stavka donijeti na prijedlog osobe koja za to ima pravni interes. Prijedlog se podnosi u roku od 30 dana po pravomoćnom okončanju postupka za izmjenu pojedinačnog akta.

Članak 24.

Kad sud pravomoćnom odlukom odbije primijeniti propis zbog njegove neustavnosti ili nezakonitosti, a Ustavni sud utvrdi da takva neustavnost odnosno nezakonitost ne postoji, svatko kome je povrijeđeno neko pravo može zahtijevati izmjenu pravomoćne odluke suda u roku od godine dana od dana objave odluke Ustavnog suda.

Članak 25.

(1) Odluke i rješenja Ustavnog suda obvezatne su i izvršne.

(2) Izvršenje odluka Ustavnog suda osigurava Vlada Republike Hrvatske preko tijela državne uprave u djelokrugu kojih je pitanje na koje se ta odluka odnosi.

(3) Ustavni sud može odrediti i drugo tijelo kojem povjerava izvršenje svojih odluka, a po potrebi odrediti i način izvršenja.

Članak 26.

Ustavni sud će rješenjem odbaciti zahtjev, prijedlog i ustavnu tužbu ako nije nadležan za odlučivanje, ako su nepravodobni, i u drugim slučajevima kad ne postoje pretpostavke za odlučivanje o biti stvari.

Članak 27.

(1) Ako tijekom postupka osporeni akti prestanu važiti ili budu usklađeni s Ustavom i zakonom, Ustavni sud će obustaviti postupak.

(2) Sud će obustaviti postupak i:

- kad podnositelj zahtjeva odnosno prijedloga odustane:

- u drugim slučajevima kad prestanu postojati pretpostavke za vođenje postupka.

IV. ZAŠTITA USTAVNIH SLOBODA I PRAVA ČOVJEKA I GRAĐANINA

Članak 28.

(1) Svako može podnijeti Ustavnom sudu ustavnu tužbu ako smatra da mu je odlukom sudbene, upravne vlasti, ili drugih tijela koja imaju javne ovlasti, povrijeđeno jedno od Ustavom utvrđenih sloboda i prava čovjeka i građanina (u nastavku: ustavno pravo).

(2) Ako je zbog povrede ustavnih prava dopušten drugi pravni put, ustavna tužba može se podnijeti tek nakon što je taj pravni put iscrpljen.

(3) U stvarima u kojima je dopušten upravni spor, odnosno revizija u parničnom ili izvanparničnom postupku, pravni put je iscrpljen nakon što je odlučeno i o tim pravnim sredstvima.

Članak 29.

Ustavna se tužba može podnijeti u roku od mjesec dana računajući od dana primitka odluke.

Članak 30.

Odlukom kojom se usvaja tužba ukida se osporeni akt kojim je povrijeđeno ustavno pravo i vraća nadležnom organu na ponovni postupak.

V. RJEŠAVANJE SUKOB A O NADLEŽNOSTI IZMEĐU TIJELA ZAKONODAVNE, IZVRŠNE I SUDBENE VLASTI

Članak 31.

(1) Ako dođe do sukoba o nadležnosti između tijela zakonodavne i izvršne ili sudbene vlasti, zato što određeno tijelo zakonodavne, izvršne ili sudbene vlasti prihvaća nadležnost u istom predmetu, svako od tih tijela može zahtijevati od Ustavnog suda da riješi nastali sukob o nadležnosti.

(2) Zahtjev za rješenje sukoba o nadležnosti može podnijeti i stranka interes koje je zbog nastalog sukoba povrijeđen ili bi mogao biti povrijeđen.

(3) Zahtjev se podnosi u roku od trideset dana od dana saznanja da je i drugo tijelo prihvatilo nadležnost.

(4) Ustavni sud može odrediti da se do njegove odluke prekine postupak pred tijelima među kojima je došlo do sukoba o nadležnosti.

Članak 32.

(1) Ako dođe do sukoba o nadležnosti između tijela zakonodavne i izvršne ili sudbene vlasti, zato što određeno tijelo zakonodavne, izvršne ili sudbene vlasti odbija nadležnost u istom predmetu, zahtjev za rješenje sukoba o nadležnosti može se podnijeti po pravomoćnosti odluke suda odnosno konačnosti odluke tijela izvršne vlasti ili odgovarajuće odluke zakonodavnog tijela, koje je prvo odlučilo o svojoj nadležnosti.

(2) Zahtjev iz prethodnog stavka može podnijeti stranka koja zbog odbijanja nadležnosti nije mogla ostvariti svoje pravo, kao i svako od tijela zakonodavne, izvršne odnosno sudbene vlasti između kojih je došlo do sukoba o nadležnosti.

(3) Zahtjev se podnosi u roku od trideset dana od dana saznanja za odbijanje nadležnosti.

VI. POSTUPAK ZA UTVRĐIVANJE ODGOVORNOSTI PREDsjedNIKA REPUBLIKE HRVATSKE

Članak 33.

(1) Zahtjev Sabora Republike Hrvatske za utvrđivanje odgovornosti predsjednika Republike sadrži činjenični opis i pravnu naznaku te dokaze o povredi Ustava koja se predsjedniku Republike Hrvatske stavlja na teret.

(2) Sud će pribaviti stajalište predsjednika Republike o zahtjevu Sabora Republike Hrvatske i omogućiti mu sudjelovanje u postupku.

Članak 34.

Ustavni sud će odlukom odbiti neosnovani zahtjev i utvrditi odgovornost predsjednika Republike Hrvatske.

VII. NADZOR NAD USTAVNOŠĆU PROGRAMA I DJELOVANJA POLITIČKIH STRANAKA

Članak 35.

Ustavni sud nadzire ustavnost programa i djelovanja političkih stranaka, te zabranjuje njihov rad ako utvrdi da su se za to stekli Ustavom i zakonom utvrđeni uvjeti.

Članak 36.

Ustavni sud zabranit će rad političke stranke ili njezina dijela kad utvrdi da njezin program odnosno djelovanje nasilno ugrožavaju demokratski ustavni poredak, neovisnost, jedinstvenost ili teritorijalnu cjelovitost Republike Hrvatske.

Članak 37.

Zahtjev za zabranu rada političke stranke odnosno njezina dijela mogu podnijeti predsjednik Republike Hrvatske, svaki dom Sabora, Vlada Republike Hrvatske, Vrhovni sud Republike Hrvatske, tijelo koje obavlja registraciju stranaka, Državni odvjetnik Republike Hrvatske i Pučki pravobranitelj.

VIII. NADZOR NAD USTAVNOŠĆU I ZAKONITOŠĆU IZBORA I REPUBLIČKOG REFERENDUMA I IZBORNI SPOROVI

Članak 38.

Ustavni sud :

- nadzire ustavnost i zakonitost izbora;
- nadzire ustavnost i zakonitost republičkog referenduma;
- rješava izborne sporove koji nisu u djelokrugu sudova.

Članak 39.

Političke stranke, kandidati, najmanje 100 birača ili najmanje 5% birača izborne jedinice u kojoj se sprovode izbori ovlašteni su tijekom izbora, odnosno najkasnije do isteka roka od mjesec dana od dana objavljivanja rezultata izbora, zatražiti od Ustavnog suda da u izvršavanju nadzora nad ustavnošću i zakonitošću izbora poduzima odgovarajuće mjere ako se te aktivnosti sprovode suprotno Ustavu i zakonu.

Članak 40.

Kad se utvrdi da sudionici u izborima postupaju protivno Ustavu ili zakonu, Ustavni sud će o tome obavijestiti javnost putem sredstava javnog priopćavanja, po potrebi upozoriti nadležna tijela, a u slučaju povrede koja je utjecala ili mogla biti od utjecaja na rezultat izbora, poništiti će sve ili pojedine izborne radnje i odluke, koje su prethodile takvoj povredi.

Članak 41.

(1) Postupak nadzora nad ustavnošću i zakonitošću izbora može se pokrenuti u roku iz članka 39. ovoga zakona, računajući od dana objavljivanja rezultata izbora u službenom glasilu.

(2) Rok iz stavka 1. ovoga članka počinje teći danom izlaska službenog glasila iz tiska, s tim da je Sud ovlašten utvrditi i stvarni dan izlaska službenog glasila iz tiska.

Članak 42.

Ustavni sud će nadzirati ustavnost i zakonitost provođenja republičkog referenduma i poduzimati mjere odgovarajućom primjenom odredaba članka 38. do 41. ovoga zakona.

IX. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 43.

Na dan stupanja na snagu ovoga zakona prestaju važiti odredbe Poslovnika Ustavnog suda Hrvatske ("Narodne novine", br. 29/83) koje su suprotne Ustavu ili ovom zakonu.

Članak 44.

Poslovnik Ustavnog suda donijet će se u roku šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovoga zakona.

Članak 45.

(1) Postupci u predmetima koji su započeti do stupanja na snagu ovoga zakona riješiti će se po odredbama ovoga zakona.

(2) U postupcima ocjene ustavnosti zakona, u kojima je donijeta odluka kojom se utvrđuje da zakon nije suglasan Ustavu, a zakon nije usklađen s Ustavom, Ustavni sud donijet će odluku o ukidanju zakona.

(3) Rokovi utvrđeni ovim zakonom počinju teći njegovim stupanjem na snagu.

Članak 46.

(1) Sabor Republike Hrvatske, na prijedlog Komisije za izbor i imenovanja, izvršiti će izbor sudaca Ustavnog suda u skladu s ovim zakonom, u roku od tri mjeseca od dana njegovog stupanja na snagu.

(2) Na dan izbora sudaca u skladu sa stavkom 1. ovoga članka prestaje mandat sucima Ustavnog suda koji tu dužnost obnašaju na dan stupanja na snagu ovoga zakona.

Članak 47.

Ovaj zakon stupa na snagu kad ga proglasi Vijeće udruženog rada, Vijeće općina i Društveno-političko vijeće Sabora Republike Hrvatske.